

Communes A+ Large Letter

היפ

INTERNATIONAL
COMMUNES DESK

שולחן הקומונות
הבינלאומי

שלום קוראים יקרים,

אנו מקווים שגיליון אביבי זה של קול יכיל דבר מה חדש עבור המתעניין המצוי בקהילה הקרובה והרחוקה.

שולחן הקומונות הבינלאומי היה מאוד פעיל השנה, כאשר אירחנו שותפים לדרך מארה"ב ומאוסטרליה (קראו על הביקור שלהם בעמוד 5), ועם ביקור חברים מקהילה גרמנית שנמצאים ממש מעבר לפינה, באופן יחסי. אנחנו מאוד נהנים מביקורים אלה, שלא רק מאפשרים לנו להרחיב את האופקים, להכיר וללמוד על עוד קהילות שאחרת רק היינו קוראים או שומעים עליהם, במקרה הטוב, אלא מאפשרים לנו הרבה פעמים לתפקד כתמונת ראי על המעשה השיתופי שלנו אותו אנו חווים: מה דומה ושונה בינינו לבינם? מדוע אנו עושים דברים באופן שונה?

עם זאת, הרווח האמיתי של הדיאלוגים הללו מצוי באופי הדיאלקטי שלהם. דרך שיח ושיתוף בחוויות, אנו יכולים ליצור חזון חדש: של האופן בו קהילה יכולה, או צריכה להיראות. פגישות אלה יכולות לשלב אלמנטים של "שינוי", "להיות שונה" ו"השתנות". כמה נפוץ הדבר בו אנו שומעים על רעיון ואז באופן מודע, או בלתי מודע, משלבים אותו במה שאנו עושים בחיינו?

אנו מניחים שהרהורים אלה מייצגים את מה שאנו מנסים לעשות כאן סביב שולחן הקומונות העולמי, פרסום זה הוא אחד הכלים העיקריים שלנו. לכל קהילה יש את "דרכה שלה" לעשות את הדברים, שהיא למעשה סכום התהליך של החלטות האם "לקחת" או "להשמיט" רעיונות וידע מקהילות אחרות שהחברים מצאו כרלוונטיים או לא אל מול "דרכה שלה" של קהילתם.

אז מה שלא תחליטו לקחת או להשמיט מהדוגמאות של החיים בקהילה בדפים הבאים, אנו מקווים שלפחות תמצאו משהו מעניין, מעודד, מאיר עיניים או מעורר השראה.

כתבו לנו ותנו גם לנו לדעת מה דעתכם,

חג אביב שמח,

ליאור שפירא-לקח, קיבוץ עירוני משעול

(leorshapiro@gmail.com)

אנטון מרקס, קיבוץ עירוני משעול

(antonmarks@gmail.com)

עורכי קול, שולחן הקומונות הבינלאומי

www.communa.org.il

תוכן העניינים

- 3 קהילת אייקורן, הא"ב
- 5 ביקורים מקהילות בעולם
- 6 הרעיון השיתופי היום, יאן מרטין באנג
- 9 קיבוצניקים בעיר, הארץ
- 10 פאט'צ אדאמס וקהילת גזונטהייט, הא"ב
- 11 קהילה, תנועה ומה שביניהן, ענבל פרן-פרח
- 12 על הטבע האנושי, פרקי לימוד משולחן הקומונות הבינלאומי
- 15 הבונים דרור בישראל
- 16 קומונות בלב הקפיטליזם, הא"ב
- 18 בוסל מחצר כנרת היה אומר, אבשלום בן צבי
- 20 אספקלריה
- 22 קהילת קמה, באר שבע

מבט-על חטוף של מבקרת בקהילת Acorn (אֶקֶרְנֵל), ארה"ב

זה נפלא לפגוש חבורה של אנשים – בעיקר כל כך הרבה צעירים – שיצאו מאורח החיים הקפיטליסטי דמוי מרוץ העכברים ושמונסיים כמיטב יכולתם לחיות על פי ערכיהם: קהילה, קיימות וטוב לב.

האנשים כאן חיים ועובדים במבני צריפים רעועים ומעטים המוקפים ביער של עצי אלון, צפצפה ואשור.

יש בקהילה תחושת רצינות – כמו איך שהם מנהלים את עסק הזרעים שלהם, שבזכותו מתקיימת הקהילה – כמו גם שובבות ורוח משחק – כמו מסיבת הריקודים שנערכה אמש.

השביל למסיבה היה מואר בעזרת שורה של נרות חג מולד. המסיבה נערכה ב"בונגלו האהבה" ("love shack") שניצב צמוד לשורה מגוונת ומרשימה של בתי עץ מדהימים. רוב האנשים רקדו במעגל. לזמן קצר, ארבע נשים צעירות רקדו וקפצו על מזרון קפיצי בפניה. דניאל (אהה, אם רק הייתי צעירה באיזה 40 שנה!) התהלך בין

המסובים עם ארגז יין, וברוח שובבה הציע כוסות קטנות של דמו של ישו "ללקוחות" הנלהבים "the blood of Christ" to willing takers.

מאוחר יותר, הוא שם כרית מתחת לחולצתו והזמין אנשים לתת לו אגרוף. לבסוף הוא עשה סיבוב נוסף והציע לכולם חיבוק מרופד היטב.

למרות שהם מתלוצצים על היותם קומונה היפית, למעשה אין הרבה מגע וגילויי חיבה בפומבי. אנשים נראים מכילים, מרוסנים ומאופקים.

אחד החברים תיאר את עצמו כאילו הוא על הסף של להיות מוחצן-מופנם: הוא לא היה מרגיש בנוח לדבר עם זר אקראי בבאר, אך הוא אוהב מאוד לחיות עם אנשים והוא חברותי מאוד ומסתדר עם חברי הקהילה.

הרבה כישרון ויצירתיות יש בקהילה: ארוחות טעימות להפליא מבושלות פה על בסיס קבוע על ידי אנשים שנרשמו מראש להכינם.

בתוך החוברת עליה כתוב בגדול "קיראו אותי" – החוברת כנראה נכתבה לפני זמן רב כאשר היו עוד פה ילדים – כתוב שהקומונה הינה צמחונית, אך הדברים התפתחו והשתנו ויש מנת בשר או עוף כמעט בכל

ארוחת ערב ולעיתים קרובות גם בארוחת הצהריים. בכל הקשור לארוחות הבוקר כל אחד דואג לעצמו.

אותה חוברת גם מתארת את החברים כביישנים מעט כך שהמבקר מבחוץ הרבה פעמים יצטרך להשקיע מאמצים וליזום שיחות, לשאול שאלות וכו' – אבל אחר כך האנשים ישמחו מאוד לשוחח.

קבוצת הגיל הגדולה ביותר היא בתחילת-אמצע שנות ה-20 שלה, עם קומץ של קבוצות קטנות מגילאים שונים שמגיעים גם עד ל-62.

בפגישות, הרבה ידיים עסוקות בחיתוך עגבניות לייבוש או בניקוי עשבי תיבול מהגינה או בעיבוד האספקה הבלתי

נגמרת של פקעות הבצל לעסק הזרעים בעזרת מיונם לבצלים גדולים וקטנים ונקיונם עם מברשת שיניים. במהלך שהותי בקהילה, תמיד היו צרורות של פקעות בצל בסלסלה בסלון שחיכו לניקיון ויחס.

מה שהכי הפתיע אותי היה: שלא היו כלל ילדים, לא היתה מוסיקה חיה, לפחות במהלך הביקור והשהות שלי, ויותר מכל, רק אדם אחד מהקהילה היה שם מההתחלה לפני 20 שנה. תמיד רציתי לבקר בקומונה, תמיד חלמתי על חיים בקהילת ייעוד עם ערכים דומים, אבל מעולם לא חשבתי שבקהילה כזו תהיה תחלופה כה גדולה. אייך, אחד המייסדים שעדיין חי כאן, הגיע במקור מ"טווין אוקס", סוג של קהילת אם עבור אייקורן. אירה אומר שהאמריקאים עוברים הרבה ממקום למקום וגם אלו שרוצים לחיות בקהילה לא שונים בזה. אנשים המעוניינים לחיות פה מגיעים לביקור של 3 שבועות, לאחר מכן הם עוזבים ל-10 ימים. כל ההחלטות, כולל קבלת

חברים חדשים, מתקבלות בקונצנזוס והקהילה משתמשת בתהליך הבהירות של קווייקר (Quaker Clearness Process) כדי לשוחח על כל מועמד פוטנציאלי באופן אינדיבידואלי ובאופן קבוצתי. אם המועמד מתקבל הוא מקבל 9 חודשים חברות זמנית שבמהלכם יש עוד מפגשי בהירות.

מכל אדם בקהילה מצופה לעבוד 42 שעות בשבוע, או 6 שעות ביום. זה נראה נכון לאדם ומאוד אנושי. מתי מתחילים ו/או מסיימים לעבוד תלוי באופן בו האדם בוחר לחלק את זמנו. ישנם חברים שאוהבים לישון עד 10, ואחרים שכבר ב-6 על הרגליים. נראה שהאנשים הם חרוצים ובעלי מוסר עבודה גבוה ויותר מכך, נראה שהם שמים את ליבם בכל מה שהם עושים. יש הרבה כישרון כאן: בנוסף לטבחים המעולים, יש גם נגרים מוכשרים, סופרים, חקלאים ועוד. הבתים מוקפים בצמחי תבלין וירקות גינה, חלק לצריכה עצמית וחלק עבור עסק הזרעים. נראה שהדברים מתקתקים באופן חלק וללא היררכיה נראית לעין.

אייקורן היא חלק מפדרצית הקהילות השוויוניות, מה שאומר שהם מתחלקים בהכנסות בצורה שווה. אך נראה שאין אמת אחת ומוחלטת בעניין. הם מתחלקים במכוניות וישנו מחסן

מלא באופניים קומונאליות, עם זאת לאנשים מעטים יש אופניים פרטיות וכמעט לכולם יש מחשב נייד. כמו כן ישנם מצעי מיטה, ביגוד ומגבות קומונאליות ופרטיות. חדר השירותים בבניין המרכזי כולל שורה מקסימה של מברשות שיניים וסלסלות מסומנות היטב שמכילות מוצרים לשיער, דוחי יתושים וחרקים, תרופות, חומרים לטיפול בקיסוס, תחבושות אלסטיות ועוד.

יש שתי ישיבות שבועיות ולוח מודעות בו יופיעו העבודות שיש לעשות, טרמפים שאנשים מחפשים, וכו'. על אירוח המבקרים אין אף אחד שאחראי אישית ועל האורח למצוא את דרכו ולשאול הרבה כדי למצוא את דרכו להשתלב ולתרום מבחינת העבודה או כדי לקבל מידע וכדי לדעת מה מצופה (למרות שהקווים המנחים נמצאים לטובת המתארחים בחוברת שכתוב עליה "קיראו אותי"). קשה לדעת אם מציק לאנשים כאשר שואלים אותם שאלות – שכנראה נשאלו כבר לפחות תריסר פעמים – איך הגיעו לכאן או למה הם חיים בקהילה, אך מצד שני, כולם נראים מאוד שמחים לחלוק את סיפוריהם. לצד העבודה הקשה, ישנה אווירה מאוד נינוחה ורגועה בקהילת אייקורן.

רות, ישראל

ביקורים מקהילות בעולם

הקיץ הזה הביא עימו מספר מבקרים לחופי ארצנו, שוכני קהילות שהגיעו לשתף אותנו בסיפוריהם, וגם לשמוע בעצמם על המתרחש אצלנו.

ראשית התכבדנו לארח את בטינה, סטפן וזן, מקהילת ג'ינדיבה באזור ביירון ביי באוסטרליה. הם הכינו מצגת במיוחד עבור המפגש (ניתן להוריד את המצגת מאתרים:

http://www.jindibah-community.org/images/Presentations/Jindbah_Presentation_28May11.pdf

סטפן משמאל, בטינה לצדו מסבירים את עקרונות קהילת ג'ינדיבה ה-'Triple Bottom Line' כאיזון בין פיתוח קהילתי, סביבתי וכלכלי.

מצאנו שחוויותיהם, למרות שהתרחשו בצד השני של העולם עם צורת שיתוף כלכלי שונה ממש פרטו על מיתרים מוכרים, לקיבוצניקים העירוניים ולקיבוצניקים מהכפר כאחד. בולטים במיוחד היו חילוקי דעות בעניין חיות מחמד בקהילה, נטיעת עצים המונית כניסיון לקחת חלק במשימה לאומית ומאבק משפטי על בעלות קרקעית.

מאוחר יותר בשנה בירכנו את בואם של סוזאן גרוסמן (אחייניתו של הרב דוד גרוסמן ממגדל העמק, שהתקשר לשאול לפשר הקיבוצים העירוניים ושולחן הקומונות. גם הוא פשוט לא הכיר את התופעה) וריצ'ארד וונדר מקהילת גאנאס מהעיר ניו-יורק. גם כאן ראינו דמיון ושוני בין חלק מהקיבוצים

העירוניים בישראל לבנים. הם חיים בצורה משולבת בשכונה רגילה, אך הם רכשו את הבתים בהם הם גרים ובוחרים להחזיק בהם בבעלות משותפת. יש להם גם כמה מעגלי קהילה ושותפות עם רמות מחויבות שונות.

מהקהילה שבשיתוף כלכלי מלא שמהווה את הליבה ועד לחברים שקשורים אליה באופן מזדמן וחופשי יותר הבאים אליה כמתנדבים זמניים או כלקוחות המקבלים את שירותי הקהילה. בין השירותים קיימות חנויות ספרים, רהיטים משופצים ובגדים, כולם מיד שנייה ועוד.

אחד הדברים המעניינים בגאנאס זו העובדה שבקהילה כל כך גדולה כמעט ואין ילדים, היחס הוא בערך ילד אחד לעשרה מבוגרים.

השיחות והמצגות היו מעניינות מאוד ואנו בשולחן הקומונות הבין לאומי שמחים על שאנו זוכים להכיר ולפגוש חברים מקהילות העולם ולקבל מתובנותיהם.

אנו מרחיבים את הזמנתנו ומציעים גם לחברי כל הקהילות ומכרים שמגיעים לארצנו הקטנה ליצור קשר.

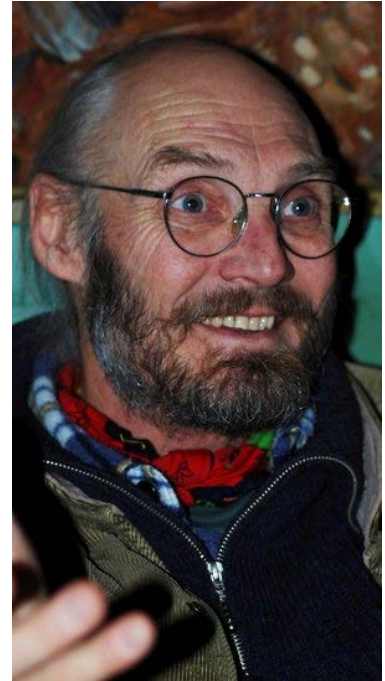
ריצ'ארד וסוזאן במרכז התמונה חולקים תובנות על קהילת גאנאס. הקהילה עורכת פגישות קהילה כל בוקר, וניתן להעלות כל נושא לשיחה ממתחים ביחסים בין אישיים לדילמות בעסקים.

הרעיון השיתופי היום / יאן מרטין באנג

בתור מעצב פרמקלצ'ר, טיפחתי את ההרגל של חיפוש דפוסים בדברים בהם אני מתבונן. חיי הובילו אותי להיות חבר קיבוץ במשך שנים רבות, לאחר מכן חבר בקהילת Camphill. כמו כן, הייתי מעורב באופן פעיל בהתפשטות והתפתחות כפרים אקולוגיים שונים. אינני מדען אובייקטיבי הבוחן את התופעה של קהילה עם ייעוד מבחוח, אלא שחקן פעיל על המגרש, הצופה באירועים הנפרשים מסביבי בזמן שאני רץ עם הכדור על המגרש.

המפקקים ברלוונטיות של הרעיון השיתופי בחברה של היום, טוב יעשו אם יכירו בכך שזו איננה חדשנות מאוחרת, אלא מגמה הנעוצה מאות אם לא למעלה מאלפיים שנה בעברנו האנושי. כמובן שהאיסיים, שנוקף לזכותם לעתים קרובות חיבור לתורתו של ישו, בחרו לחיות בקהילה עם אמנה חברתית מפותחת. עלייתה של הנזירות תרמה רבות לחשיבה קהילתית ושלטון בנדיקטוס עדיין משמש כמודל עבור כמה מיזמים קהילתיים היום.

במסורת מערב אירופה, בוודאי בעולם דובר האנגלית, הניסיון של ג'רארד וינסטנלי וקבוצת החופרים (diggers) שלו בשנת 1649 להקים קומונה קטנה כפרית אלטרנטיבית ממשיכה לעורר שאיפות קהילתיות מודרניות. "חופרים וחולמים", מדריך לקומונות, פורסם באופן קבוע במשך שנים רבות באנגליה, הכותרת שאולה במכוון מווינסטנלי.

יאן מרטין בנג

הדפוס בו אני מבחין כאן הוא כי הניסיון ליצור חברות אלטרנטיביות באמצעות חיים קהילתיים הוא אחד המקורות של התחדשות עבור התרבות המערבית. אלה ניסויים ברעיונות חדשים, שרבים מהם נופלים או מגיעים לשולי הדרך, אך מכילים בתוכם זרעים של התחדשות, שחלקם נקלטים על ידי הזרם המרכזי בחברה בשלב כלשהו.

התפתחות האינדיבידואליזם פעמים רבות התפרשה כמבשרת את התמוטטות הרעיון השיתופי. למעשה, הייתי טוען את ההיפך הגמור. בני אדם הם בעלי חיים חברתיים. זה יהיה בלתי אפשרי להעלות על הדעת אדם ללא הקשר חברתי. איך היא או הוא ילמדו את השפה ואת היכולת לדבר בלי עזרה מאחרים? ככל שאנחנו יודעים, אין

עדות לחיים בבדידות. תמיד חיינו בסוג כלשהו של קהילה. בעבר זו הייתה קהילה מבוססת על קשר דם או משפחה, ונקשרה במסורות ומוסכמות חברתיות העוברות בירושה. בסגירות שמרנית זו היה קושי רב ליכולת להתפתחותן של הרוח החופשית או של קהילות הייעוד!

במאות השנים האחרונות המערב רדף אחרי דרכים חומריות ורדוקציוניסטיות של חשיבה, אשר בתורן הובילו להתמוטטות של הקהילה המסורתית. זה אפשר לנו כיחידים לפתח את עצמנו ולחיות מידה מסוימת של חופש.

בתוך החופש שלנו אנחנו משתוקקים לקהילה, חשים צורך להתחבר עם אחרים, למצוא עניינים משותפים וקשרים משותפים. עכשיו יש לנו הזדמנות ליצור קהילה, שלעתים קרובות מזכירה קהילות בעלות אלמנט ישן, אך עם יסוד החופש הרדיקלי החדש. אנחנו יכולים, כפרטים, לעשות את הבחירה החופשית לחיות עם אחרים ב"קהילת ייעוד".

נדמה לי כי קהילת ייעוד היא מגמה לחידוש עצמי, זרע הנובט מעצמו, במיוחד בתקופות בהן הזרם המרכזי בחברה עובר שינויים מלחיצים ונראה כי החברה איבדה את כיוונה. במקום להשתפך בכתיבת ביטויים מרהיבים, אני רוצה לרשום מספר דוגמאות קונקרטיות של תרומות שנעשו על ידי קומונות וקהילות בשני העשורים האחרונים. (הסברים והבהרות בריבוע האפור).

Flow Form – טיפול במים הגורם להם לזרום ממתקן (שנראה כמו צלוחית גדולה) למתקן כך שזרימת המים נעה בצורת 8 (צורה זו מכונה גם lemniscate), והמים נעים מצד לצד. זה חושף את המים ליותר חמצן ויותר שמש (כולם מסכימים לגבי זה), וכמו כן מקנה קצת איכות רוחנית למים (only anthroposophists agree with this). כל זה עוזר לנקות את המים מזיהומים בקטריות ומיקרו אורגניזמים.

Living machines – זוהי טכנולוגיה בה מי שפכים עוברים דרך צמחים חיים ואדמה ובעצם עוברים תהליך ניקוי וטיהור טבעי ואז ניתן למחזר את המים לשימוש חוזר בחקלאות, להורדת המים באסלות ועוד.

Environmentally friendly building – בניינים ידידותיים לסביבה הינם בניינים המשתמשים בכמות אנרגיה קטנה יותר מבניין רגיל, וזאת על ידי בידוד נוסף הדורש פחות אנרגיה לחמם או לקרר את הבניין, שימוש ביותר אור טבעי ופחות אור מלאכותי, כיבוי אוטומטי של אורות במקומות שאינם בשימוש. לעיתים הם בניינים קטנים יותר. נוסף לזאת מרבים להשתמש בהם בחומרים ממוחזרים, צבעים, שטיחים ועוד, עם פחות חומרים כימיים וכו'. כמובן הם גם שואפים להיות יעילים בצריכת המים שלהם.

Community Supported Agriculture (CSA) – קהילת התמיכה בחקלאות. מדובר תמיכה בחקלאות מקומית על ידי הקהילה באזור. בן דודי באית'יקה ניו-יורק שייך ל-CSA שכזה והם משלמים מראש \$3000 בשנה לחקלאי ספציפי באזור שלהם, ובערך פעם בשבוע הם לוקחים ממנו פירות, ירקות, ביצים ופרחים. הם מרוויחים מכך הרבה בתור צרכנים, המצרכים לא עוברים בין הרבה ידיים, ואם יש שנה קשה לחקלאי ביבול מסוים הוא עדיין קיבל את כספו והצרכנים מקבלים פחות מאותו היבול. מערכת שעובדת על הרבה ארון ונראה שמתפשטת אט אט במקומות מסוימים בארה"ב.

טיפול ביולוגי בשפכים באמצעות מפלי "Flow Form" פותח לראשונה באחד מכפרי Camphill באנגליה. כתוצאה מכך, השיטה הפכה מקובלת בכל תנועת Camphill ברחבי העולם. מערכת טיפול אחת כזו נחקרה בהרחבה על ידי הרשויות האקדמיות בנוברגיה, והפרסום הוביל לשינוי בתכנון ובתקנות ארציות. כיום ניתן למצוא את "Flow Form" בכל רחבי העולם.

מערכות דומות לטיפול באמצעות מים פותחו בקומונות האלכימאים החדשה בארצות הברית בסוף שנות ה-60 ובתחילת שנות ה-70 והובילו להתפתחות "מכונות החיים" (Living machines), אשר כיום ניתן למצוא אותן מיושמות ברחבי העולם, בטיפול בשפכים ובפסולת אחרים.

בניין ידידותי לסביבה, החוסך באנרגיה ומשתמש באנרגיה חלופית הפך למנהג הולך ומתרחב, ובמהלך העשורים

האחרונים יש גיוון רב ומקובל מאוד בכל רחבי העולם. הרעיון צמח בעיקר מתוך הצורך של קומונות לספק לעצמם מחסה ובית, ומערכות בניין חדשניות רבות פותחו בתוך הקומונות.

קהילת התמיכה בחקלאות היא דרך להפצת תוצרת חקלאית, אשר עוקפת את רשתות השיווק הגדולות על ידי יצירת קבוצות מקומיות קטנות, הממוקמות סביב חווה, גן או שוק קטן אשר נותנים לחבריהם אספקה קבועה של מזון אורגני וטרי. זה הגיע לממדים כאלה שלפני יותר מעשר שנים הוקם בארה"ב משרד לאומי על מנת לקדם קבוצות חדשות ולסייע להן. כיום הרעיון מתפשט כמו אש בשדה קוצים. הרעיון יושם בפועל לראשונה על חוות biodynamic הקשורות לתנועת קהילות Camphill, והוא מאפיין בלתי נפרד ברוב

הכפרים האקולוגיים. חיים קהילתיים עזרו לרעיון הזה להפוך למציאות.

המסורת האקדמית בדרך כלל נקשרה עם "מגדלי השן" של האוניברסיטאות המבוססות. בעשור האחרון, תוכניות אקדמיות חדשות, אשר ממוקמות מחוץ למערכת המסורתית והשמרנית הזו, פותחו בכפרים אקולוגיים ברחבי העולם. עכשיו זה אפשרי להשתתף בתוכנית לימודים של שלוש שנים בתכנון חברתי, המבוססת באופן

בלעדי על עבודה ומחקר בתוך כפרים

אקולוגיים, "תכנית למסלולי חיים". קהילת

Findhorn בסקוטלנד פיתחה תוכנית

חינוכית לעיצוב כפר אקולוגי אשר אושרה

ונתמכת על ידי אונסק"ו.

לסיכום, הייתי אומר כי הרעיון השיתופי

מעולם לא היה רלוונטי כפי שהוא היום, עם

המאבק המתמשך של הזרם המרכזי בחברה

בבעיות חברתיות כלכליות וסביבתיות

המאיימות להציף ולהכניע אותנו לגמרי.

מאמר זה הוא גרסה ערוכה ומתורגמת של מאמר שפורסם לראשונה בעלון האגודה הבינלאומית למחקרים קהילתיים, גיליון 47, נובמבר 2010.

חי וקיים – קיים וחי

זה עשרות בשנים שהחבורה שלנו – שולחן הקומונות הבין-לאומי – עוסקת ביצירתו וטיפולו של קשר עם קומונות בעולם כולו, בעיקר באמצעות כתב-העת CALL ולאחרונה גם דרך המהדורה העברית הזאת "קול". ליווינו קהילות שיתופיות לאורך דרכן המפותלת, ראינו את חלקן צומח ומתעצב, ואילו חלק אחר נתקל ואף נכנע לקשיים כלכליים או חברתיים, עקבנו בהתפעלות אחר המצאותיהן המקוריות בבניית חברה שיתופית חיה ומתפתחת. בעיות רבות מלוות את חיי הקומונה בכל אתר ואתר, אך העיקרית היא, בעיניי, החשש מן העתיד הבלתי-ברור והבלתי-מובטח, ואף התמדדו ארוכת השנים של הקיבוץ הישראלי אינה מהווה דגם מקובל עליהם.

על כן אחת המונחים המופיעים תדיר בספרות ובעיתונות באשר הן, הוא SUSTAINABILITY, כלומר הפוטנציאל לחיים של רווחה בטווח הרחוק, מבחינה סביבתית, כלכלית וחברתית. מאות מאמרים בעיתוני הקומונות דנו בשבילים המובילים למטרה נכספת זו, ולא כולן הצליחו למצוא אותם, אלא נכנעו למהלכי סרק שהחלישו אותן ואף הביאו להתחסלותן. ואנחנו כאן שברנו לנו את הראש, כיצד לתרגם מונח זה לעברית – ולא מצאנו.

והנה לאחרונה צץ, דווקא בעולם האקדמי שלנו, המונח העברי המתאים, המדויק, הקצר והמובן לכול: **קיימות**. ואכן, מושג זה - טוב שנאמץ אותו קרוב אל לבנו: מטרת כל קיבוץ, ובעיקר כל קומונה צעירה מאלה שנולדו אצלנו בשנים האחרונות והתיישבו בערי הפריפריה ושכונות העוני בערים הגדולות: עם כל המטרות הנעלות שלהם "לייבש את הביצות החברתיות בארץ" ולקדם דווקא את האוכלוסיות החלשות – יש הכרח גם להביט קדימה ולתכנן את העתיד שלהם עצמם, ובמיוחד ביחס לסביבתם, להבטיח שהם לא יישארו כוכב זוהר בשמי ישראל בעשור הזה אלא תופעה בעלת **קיימות** לשנים רבות, עד גיל זיקנה ועד בוא הנכדים.

בגאווה בכם ובאיחולי הצלחה – **יואל דרום** (כפר מנחם)

נסיון לעודד קהילתיות ולהתמודד עם הגירה שלילית של צעירים מירושלים. מה עושים באזור מגוריהם כדי לעודד את הישארות הצעירים וכדי לקדם את יצירת הקהילה?

קיבוצניקים בעיר: מלגות לקהילות שיתופיות של צעירים בירושלים

הארץ

אילן ליאור, ניר חסון 28.11.2011

מיזם חדש של תנועת הצעירים "רוח חדשה" והרשות לפיתוח ירושלים מציע מלגות לסטודנטים לקראת סיום התואר, במטרה שיקימו קהילות משותפות בשכונות הבירה. כך מקווים להיאבק בתופעת עזיבת הצעירים את ירושלים מיד לאחר שהם מסיימים את לימודיהם באחד מהמוסדות האקדמיים שבעיר.

הפרויקט, במימון קרן ירושלים, יעניק מלגות לעשרות סטודנטים, ברובם בשנה השלישית ללימודיהם, כדי שיתגוררו ויפעלו בקהילה של סטודנטים. המלגה היא לשלוש שנים, כך שהיא נמשכת לרוב שנתיים לאחר סיום

התואר, כדי למשוך את הצעירים להישאר בירושלים דווקא בשלב הקריטי של תחילת הקריירה.

סטודנטים החיים בקהילה שיתופית בקרית מנחם, בשבוע שעבר. צילום: אוליביה פיטוסי

קהילות כאלה כבר נפתחו בחמש שכונות בעיר - קרית יובל, קרית מנחם, קטמונים, הגבעה הצרפתית וגילה. השכונות נבחרו בין היתר בגלל המחיר הזול יחסית של הדירות להשכרה בהן.

בקהילות, שמקיימות רמה מסוימת של חיי שיתוף, בדומה לקיבוצים העירוניים, חברים כ-70 סטודנטים בסך הכל. לצד הלימודים שלהם אמורים הסטודנטים להשתלב בעבודה למען השכונה והקהילה.

בתוך כך, אישרה בשבוע שעבר מועצת עיריית ירושלים את הצעתו של ראש העירייה, ניר ברקת, לפיה תוכפל הארנונה על דירות הרפאים בעיר. זאת במטרה לעודד את תושבי החוץ המחזיקים בדירות הללו להשכירן בתקופות שאין בהן שימוש. להערכת העירייה יש בעיר למעלה מ-10,000 דירות שנרכשו, ברובן הגדול, בידי יהודים בעלי אמצעים מחו"ל, ושבמשך רוב חודשי השנה עומדות ריקות. בכך מצטרפת ירושלים לתל אביב, שבה אישרה בשבוע שעבר מועצת העיר להכפיל את מחירי הארנונה לדירות שאיש אינו מתגורר בהן יותר משנה.

בית חולים כקהילה

אנו גאים להיות מסוגלים לחלוק את מחשבותינו של הרופא, הליצן והפעיל החברתי פאטצ' אדאמס. הקטע נכתב במיוחד עבורנו ב"קול", ובא לחקור את הקשר של פאטצ' ל"קהילה".

אנטון היקר,

התחפוש הראשונה שלי היתה של גורילה. תמיד

הרגשתי כחבר בקהילת

היונקים העליונים.

מאמרה של ג'יין גודוול

בנשיונאל ג'יאוגרפיק

בנושא שבה את ליבי. אנו

נועדנו לחיות בקהילה!

המשפחה הגרעינית היתה

תא לא בריא וכושל.

התחלתי להקים קהילת

ייעוד במרת 1971, מודל

של בית חולים קהילתי

ההחלטה החכמה ביותר שעשיתי

בחי היא ההחלטה ש"אני" זה

חלק מ"אנחנו". "אני" חלק

משבט. אם מישהו שואל מה היה

הכי מעניין, מלא סיפוק ומעורר

בחי, זו הקהילה.

שלנו, להיות דגם אלטרנטיבי לבית החולים העסקי.

לאחר מכן היה ברור שעלינו לסגור את דלתותינו

ולתמקד בבניית בית

החולים האידיאלי שלנו.

עד כה חלפו 28 שנה מאז,

הקפנו את הגלובוס עם

170 משלחות של ליצנים,

יצרנו קשרים עם קבוצות

נוספות ואספנו אנשים

שימלאו את בית החולים

לכשיבנה. אוסף זה גרם

להיווצרות הקהילה

בצורתה הנוכחית באופן

אורגאני. ב21 השנים הללו החלטנו מה יהיו איכויות

התרבות של שבט בית החולים שלנו. רצינו שבית

החולים שלנו יכיל צוות ומתנדבים במשרה מלאה

שבעצם יהיו החזון של קואופרטיב שמח, מצחיק,

אוהב, יצירתי ומתחשב. זו תהיה האווירה. אנו

רוצים שהפרקטיקה החופשית והשובבה של הרפואה

תמנע שחיקה. האידיאלים של גזונטהייט היו הדבק

שהחזיק את האינטרס המשותף שלנו, תשוקה

ומשחק. ה"אנחנו" זה הקן שממנו ה"אני" יכול

להמריא ולעוף. אין לי "אני" שאינו חלק מ"אנחנו".

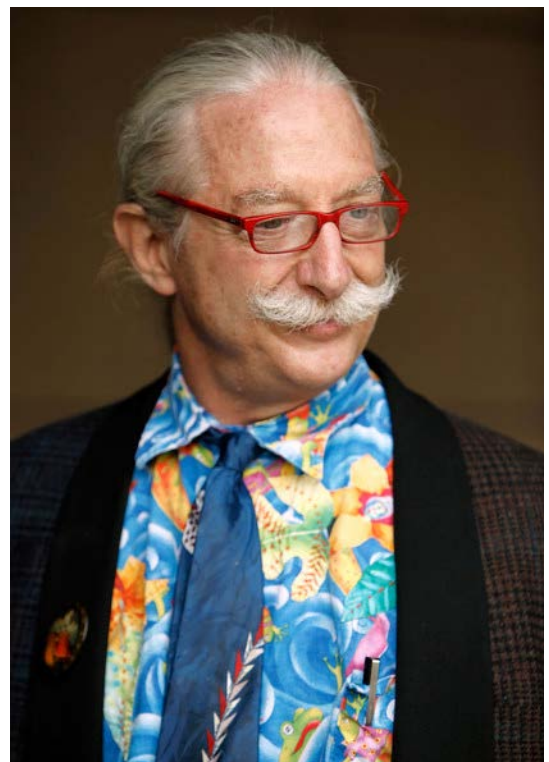
בלב ליבה של הרוחניות שלנו ישנה החברות, והפְּלִיָּה

של חברות מורכבת מכיף ואהבה. האסונות של

העולם זקוקים לעזרה של כולם.

בשלום

פאטצ'

פאטצ' אדאמס

Gesundheit! Institute

PO Box 307

Urbana, IL 61803

טל: (217)344-9077

פקס: (217)344-9102

המתייחס לכל הנושאים הקשורים למתן טיפול

רפואי בדגם אחד. כל הרעיונות הנשגבים נשארו

באופן יפה ללא פגם, פרט ל: לא לפרסום.

המודל שלנו כל כך מהפכני שללא פרסום, הוא לא

יצליח להיבנות. כל מה שעשינו היה קומונאלי.

במשך 12 שנים חיינו יחד לבחון את האידיאלים

קהילה, תנועה ומה שביניהן

שלום. שמי ענבל, אני חברת קבוצת "יובל" מקיבוץ "משעול" של קבוצות הבחירה של המחנות העולים. אני מרכזת את השכבה הבוגרת (י-י"ב) בתנועת הנוער "המחנות העולים".

כששואלים אותי מה אני עושה בחיי ואיפה אני גרה, ומה זה בכלל קיבוץ עירוני - מה שלרוב בא עם עיקום מסויים של האף או מבט בעיניים של "איזה נאיבית" אני אף פעם לא יודעת מאיפה להתחיל. נכון, אני חיה בקיבוץ עירוני. קיבוץ משעול, בנצרת עלית, ונכון, אני חלק מקהילה, אבל לא פחות מזה - ואולי יותר מזה - אני חברה בתנועה. למה יותר? כי בסופו של דבר המעגל אליו אני מתייחסת כמעגל השותפים הישיר שלי הוא חברי קבוצות הבחירה של המחנות העולים.

אז מה המשימה שאנחנו לוקחים על כתפנו? יש הרבה משימות, כולן פועלות בחברה הישראלית. כולן נאבקות באופן יומיומי עמוק במגמות הפרטה, במגמות של גזענות, במגמות של ניכור והתפוררות חברתית. בתוך שלל המשימות שאנחנו עושים תנועת הנוער היא קצת ייחודית. קודם כל היא ארצית. דבר שני - היא עובדת על היבטים מרכזיים - האחד הוא שינוי פני החברה הישראלית דרך החינוך הבלתי פורמלי, הצמחת בני נוער פעילים ובעלי אמירה והצמחת מחנות שהם קיני התחנכות לנוער זה.

השני הוא הצמחת התנועה, חינוך בני נוער לערכי התנועה ולתהליכי הגשמה והצמחת הגרעין החלוצי המגשים - כלומר - דורות ההמשך של תנועת המחנות העולים.

התפקיד שלנו הוא לפקוח לבני נוער בישראל את העיניים. לנער אותם, לעורר אותם. להראות להם מה קורה בחברה הישראלית, לאן הם צומחים ויחד איתם לצעוד בשביל המרד לשינוי פניה של החברה ולתיקונה. אנו קוראים להם לקחת אחריות על החברה בה הם חיים ואלה הם גדלים כדי שתראה אחרת כשהם יובילו אותה וינהיגו אותה. אנו עומלים על יצירת דור שלא נכנע לדיכוי, שיודע לעמוד על שלו כשה"שלו" הזה מושתת על עקרונות של צדק חברתי, שוויון ושיתוף.

בישראל אחד הדברים שמבוגרים יודעים להגיד הכי טוב זה כמה הנוער שלנו רדוד, ואדיש, ולא מעוניין להזיז את עצמו מהמסכים. יודעים להגיד, אבל יש גם מי שנוח לו שזה ככה. וזאת המשימה שלנו (אחת מהן לפחות). להפסיק להגיד, להתחיל לעשות. כי מעבר לכך שהנוער הוא כזה אנחנו חייבים תמיד לזכור ש"הנוער הוא הסיכוי הנצחי לאושר של האנושות" (מרטין בובר). אם הוא לא יקום ויעשה-נאבד. אך כאשר הוא מתעורר, כאשר המציאות מדברת אליו בלשונות של אש - שום כח לא יוכל לו - הוא ישנה.

וזאת המשימה שלי, בתנועת הנוער, כחברת קיבוץ "משעול" בנצרת עלית וכחברת קבוצות הבחירה של המחנות העולים.

ענבל פרן-פרח

שולחן הקומונות הבינלאומי – פרקי לימוד – "על הטבע האנושי"

לפני שנה קבלה שולחן הקומונות החלטה כי חלק משיבותינו יוקדש לנושאי ליבה רעיוניים אשר איתם מתמודדות קהילות ייעודיות-משימתיות מאז ומתמיד בהתעמתותן והתאמתותן עם תרבות החברה המערבית ה"נורמטיבית". קבענו כי נעשה כן על ידי בחינת מקורות הן מתוך והן מחוץ למורשת ישראל.

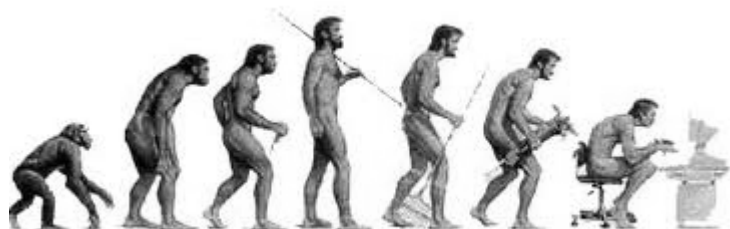
תזה מרכזית אשר מעלים מפקפקים ומבקרים היא שחיי קהילה אינם עולים בקנה אחד עם "טבע האדם". אבל מה זה – "טבע האדם"? מהן המגבלות הנובעות מעצם היותנו? האם כבני אדם, Homo Sapiens, מעצם מהותנו נגזר עלינו להיות תחרותיים במאבק הישרדותי כפי שטוענת תורת הדרוויניזם החברתי והנאו-ליברליזם? האם "אדם לאדם זאב"?

להוצאה זו של "קול" בחרנו להביא קטעים מספרו של האנתרופולוג התרבותי, אלכסנדר אלנד (Alexander Alland). בספרו, **הציווי האנושי**, (1972 *The Human Imperative*), הגיב אלנד לסדרה של ספרים אשר התבססו על ההנחה כי האדם כפוף למגבלות התנהגותיות. ככלל, ספרים אלה קבעו כי מטבעו, האדם הוא אנוכי, אלים ותחרותי וזאת על סמך התפתחותו האבולוציוני.

מתוך הציווי האנושי מאת אלכסנדר אלנד

Alexander Alland
From THE HUMAN IMPERATIVE
Columbia University Press, 1972
pp. 1-2, 20-24.

"ספרי זה מגן על האדם כנגד דטרמיניזם¹ ביולוגי מדוקדק כדוגמת זאת של קונרד לורנץ, רוברט ארדרי ודסמונד מוריס² אשר ע"י פישוט יתר מציגים התנהגות של בני אדם כמוסברת במישור של דחפים. הספר גם דוחה את הטענה כי אנתרופולוגיה³ אינה מדעית ונוגדת תורת דרווין.⁴

...אני מאמין בתורת דרווין – תאורית ההתפתחות היא הגורם המרכזי בעצוב

מחשבתי ומחקרי אודות מקורות האדם והתנהגותו. אני גם אנתרופולוג. התחום שלי – תורת האדם. לתורה זו (לפחות בארה"ב) תמיד היו שני מוקדים: מוקד ביולוגי ומוקד מדעי החברה. באופן עקבי, אנתרופולוגים החזיקו בדעה כי על אף שהאדם הוא מיוחד במינו, ניתן להבין אותו רק בהקשר של טבע. זה מחייב לחקור את מקורות האדם מתוך הפרימיטים⁵ הקדומים והתהוות המין האנושי, כמין מיוחד הנושא תרבות. כמו-כן, זה מחייב הבנה של דפוסי ההתנהגות המגוונים אשר נרשמו על ידי אתנולוגים (אלה החוקרים חברות הקיימות) במשך מאה השנים האחרונות של אנתרופולוגיה מודרנית.

¹ התורה האומרת שאין בחירה חופשית בעולם ושהכל נקבע ומוגדר מראש; התורה האומרת שמערכת גורמים ראשוניים מסוימת מונחת ביסוד כל התמורות בחברה.

² ספריהם: קונרד לורנץ – על התוקפנות; רוברט ארדרי – בראשית אפריקאי; דסמונד מוריס – הקוף הערום.

³ אנתרופולוגיה – תורת האדם ותרבותו.

⁴ תורת דרווין: חוקר טבע אנגלי 1809-1882 אשר עיקר תורתו כי הברירה הטבעית פועלת בהסתגלות יצורים לסביבתם ובהצלחתם בתהליך הרבייה.

⁵ סדרת פרימיטים – משפחות הקופים, קופי-אדם ואדם.

...מעטים יתכחשו לעובדה כי משהו כגון דחפים מצוי אצל האדם. כן נסוב ויכוח סביב השאלה איזה דחפים הם ספציפיים לאדם. כולם מסכימים לגבי רעב, צמא, מין, והצורך לישון. ספק קיים לגבי היצרים כביכול לשלטון, יצירת תחום מחיה (טריטוריה) ותוקפנות.

חשוב להבחין כאן בין דחף, שהוא קובע התנהגות בצורה מאוד לא מוגדרת, והיכולת להתנהג בצורה מסוימת (כאשר יכולת גרידא קובעת עוד פחות מה אמנם מהווה התנהגות). הייתי אומר כי האדם נולד עם הכושר או יכולת להתנהגות תוקפנית, התנהגות יוצרת, התנהגות אשר תכליתה עמידה על תחום מחיה, וגם צורות רבות אחרות של התנהגות. צורות התנהגות אלו יתרחשו אצל פרט או אצל קבוצה על-פי שילוב של גורמים משתנים תורשתיים ונלמדים. התרבות בה נתון האדם תקבע גם את הדפוסים, את הצורה בה התנהגות כזאת תתבטא. אם בני אדם באופן כללי מסוגלים להתנהגות תוקפנית – הם גם מסוגלים ללוליינות ולהטוטנות. (ייתכן והרמה אשר יציג לולין בקרקס היא פועל יוצא של יכולת תורשתית, מוטיבציה, ופיתוח יכולת ע"י אמון מפרך). אם כך הדבר, ברור שהמושג, "תוקפנות" נהיה חסר משמעות כאשר אנתרופולוג מנסה לומר משהו אודות התנהגות חברתית של קבוצה מסוימת. אין שום דבר אוטומטי בהתנהגות כזאת. למעשה, הדוגמאות היחידות לגבי התנהגות אוטומטית וספציפית אצל האדם הם החזירים (רפלקסים) פשוטים כגון החזר הברך, התגובה המורכבת יותר של תינוק ללחץ על הלחי, אשר מפנה אותו אל הגירוי וגורם לו למצוץ, והפחד (אולי של אינסטינקט) מנפילה אשר תינוק מבטא.

אנתרופולוגים הבינו זה מכבר שהסברים ביולוגיים אינם מספיקים לבאר את התנהגות האדם. התנהגותו מתבססת על מנהגים אשר מתפתחים במסגרת תנאים חברתיים וסביבתיים מסוימים. נכון שמערכות התנהגות של בני אדם משקפות את העובדה שהאדם כמו יתר בעלי החיים חייב להסתגל לסביבתו.

אך הניסיון לקשור בין מערכות התנהגות ובין גורמים גיאוגרפיים או גנטיים פשוטים תמיד נכשל. זאת כי האמצעי החשוב ביותר של האדם בסגול את התנהגותו הוא התרבות.

תרבות נלמדת ומשתפים בה אחרים. תרבות מושרשת בביולוגיה. אך הכושר ליצור תרבות – שהוא חלק ממבנה המוח אצל בן אדם נורמלי – משחרר את האדם במידה שאין לה תקדים, בוויסותים ביולוגיים של מערכות התנהגות.

...בני אדם, כמשתייכים לקבוצה חברתית, יכולים להתנהג במקביל להתנהגות האנינסטינקטיבית של חיות, אך במקרה זה מקור ההתנהגות הוא בתרבות. שינויים

תרבותיים או ביולוגיים, הם כולם כפופים לבחירה ע"י פעולת הסביבה. אם איזה שינוי (פיזי, התנהגותי, גנטי, או נלמד) מהווה יתרון על צורות אחרות בסביבה מסוימת נתונה – ניתן לברור לשינוי הזה בתוך הסביבה הזאת. הסתגלות התנהגותית יכולה להתרחש בין קבוצות המתחרות על אותו תחום מחייה. לאוכלוסיות בנות מערכות גמישות יותר יהיה יתרון על אלו בנות מערכות פחות גמישות. על כן, לקבוצות עם אמצעים יעילים לניהול מלחמה ייתכן גם יתרון על אחרים. כמו-כן ארגון חברתי יעיל או יצור יעיל גם מקנים יתרון. שימו לב גם אם הקריטריון להתפתחות והסתגלות כוללת שיעורי פוריות (לעומת שיעורי תמותה אשר פרושה הישארות בחיים של החזק) אזי הקבוצות אשר מתרבות (יהיו הסיבות אשר יהיו) בשיעור מהיר יותר יתגברו במשך הזמן על קבוצות פחות יעילות בהתרבות.

בקיצור, תרבות, שהיא תוצאה של עברו הביולוגי של האדם ואשר מהווה דרך עיקרית בה האדם מסתגל, אינה תלויה בשינוי גנטי, התנהגות תוקפנית או סבילה (ושילובים משניהם) כל אלו הן אפשרויות במסגרת כושרו ההתנהגותי של האדם. שיטת ההתנהגות הנוצרת חייבת להיות מותאמת לאפשרויות הביולוגיות של האדם. אך היות ואלו הן רחבות מאוד, כושרו הביולוגי של האדם אינו מלמד לגבי מערכות התנהגות ממשיות בתהליך של בחירה...

אם כך, אינני מתפלא כשאני מוצא התנהגות טריטוריאלית אצל קבוצות רבות של בני אדם, כמו גם כאשר מוצאים כי התנהגות תוקפנית משפיעה במישורים שונים על המכלול המורכב של החברה האנושית. יתר-על-כן, אין זה פלא שהמחקר האנתרופולוגי רשם לפנינו דוגמאות רבות של התנהגות הפוכה. אף סוג אחד של התנהגות אינו משקף את "טבעו האמיתי" של האדם. טבע האדם הינו במידה רבה פתוח ועצם פתיחות זאת מקנה למין האנושי את יתרונו הגדול בעולם הביולוגי..."

מסקנתו של אלנד היא כי דווקא כתוצאה מתהליך אבולוציוני התפתח מוחו של האדם באופן ייחודי. כתוצאה מכך, מוחו של האדם מעניק לו את הכושר לקבוע נורמות של התנהגות באמצעות תרבות. לאדם יש רצון חופשי. בעיקרה, מורשת עם ישראל מתיישבת עם דעתו של אלנד.

דטרמיניזם ורצון חופשי במקורות של עם ישראל

ספר דברים פרק ל' – "נתתי לפניך...ובחרת בחיים"

טו ראה נתתי לפניך היום, את-החיים ואת-הטוב, ואת-המוות, ואת-הרע. טז אשר אנכי מצוך, היום, לאהבה את-יהוה אלהיך ללכת בדרךיו, ולשמר מצותיו וחקתיו ומשפטי; וחיית ורבית--וברכך יהוה אלהיך, בארץ אשר-אתה בא-שמה לרשתה. יז ואם-יפנה לבבך, ולא תשמע; ונדחת, והשתחוית לאלהים אחרים--ועבדתם. יח הגדתי לכם היום, כי אבד תאבדון: לא-תאריכו זמנים, על-האדמה, אשר אתה עבר את-היַרְדֵּן, לבוא שמה לרשתה. יט העדתי בכם היום, את-השמים ואת-הארץ--החיים והמוות נתתי לפניך, הברכה והקללה; ובחרת, בחיים--למען תחיה, אתה וזרעך.

אבות פרק שלישי: י"ט

"הכול צפוי, והרשות נתונה, ובטוב העולם נידון, והכל לפי רוב המעשה"

עלינו לבחור. ביכולתנו להשפיע על גורלנו. בהוצאה הבאה נבחן את המושג "קהילה" כמסגרת ראשונית לקיום האדם – הן מנקודת ראות כלל-אנושית והן מנקודת הראות של עם ישראל.

ערך והביא לדפוס – מיכאל לבני

מחזור ה' למונדרגון

שנת 2012 הוכרזה ע"י האו"ם כ"שנת הקואופרציה הבינלאומית" וזו סיבה טובה ליציאת קבוצה נוספת לסיור להכרת התנועה הקואופרטיבית MCC במונדרגון, באזור הבסקי בספרד.

המועד: יציאה ביום א', 10.6.2012

חזרה משוערת: מוצ"ש, 16.6.2012

הסיור כולל: סמינר ב"אוטלורה" – המרכז הסמינריני של MCC, סיורים בקואופרטיבים ובמוסדות התנועה, טיולים באזור היפה של מורדות הפירנאים ובאתרי התיירות בסביבה (בילבאו, סן-סבסטיאן ועוד).

אנשי "אוטלורה" מוכנים לשוב ולארח אותנו ואנו עובדים עתה על התוכנית ועל קבלת הצעת מחיר. המתעניינים בסיור מתבקשים ליצור קשר ונשתדל לספק בהקדם יותר פרטים. אנא העבירו את המסר לכל מי שעשוי להתעניין בסיור מרתק זה.

שלכם,

רוני בוכמן ואילנה לפידות.

ליצירת קשר וקבלת פרטים בהמשך:

נורית גנני, איגוד התעשייה הקיבוצית, טל. 03-6955413, nurit@kia.co.il

אילנה לפידות, צרעה, 02-9908356, lapidot@tzora.co.il

מעבר למספרים אנחנו מתפתחים בהיקף ובעוצמת ההשפעה שלנו בחברה בה אנו חיים. השותפות שלנו עם תנועת דרור ישראל מתפתחת ולאחרונה התחלנו לעבוד יחד במרכזים חינוכיים-קהילתיים, **בתיים למדע ועמדה**,

A group of 12 young adults, mostly wearing blue polo shirts, posing for a photo in a large, modern airport terminal. They are holding a large red banner with the Hebrew text 'הבונים דרור' (Havonim Dror) and a Star of David logo. One person is holding a small sign that says 'WELCOME Eilat'. The background shows the airport's architecture with large pillars and signs for 'tal car in Israel' and 'Wherever you go'.

החברתית. זהו הצעד הראשון לעבר התפשטות וכניסה לתוך החברה הישראלית כמכלול עבור תנועת הבונים דרור, שבאופן מסורתי עד כה עבדה רק עם נוער מהגולה שהגיע לישראל. מעבר לזאת, החברים החדשים בהדר,

בשדה המשימה המסורתי שלנו בעבודה עם נוער יהודי מהתפוצות אנו גם חשים צמיחה, גדילה והתפתחות. במשך השנים האחרונות יצרנו משהו שנקרא "החלוץ". החלוץ זו הדרך שלנו ליצור קשר עם יהודי התפוצות מחוץ

גיל ברודי,
קבוצת אסיף,
חיפה

קומונות בלב קפיטליזם: ארה"ב מולדת הקיבוצים?

הקיבוץ הוא אחד מסמלי הציונות. אבל בעצם מדובר בגרסה של קומונה. וקומונות היו באמריקה זמן רב לפני שמישהו חשב לחבוש כאן כובע טמבל, כפי שמסביר יעקב עובד בספרו "200 שנות קומונה בארה"ב"

ד"ר אושי שהם קראוס

פורסם: 27.01.12

מאז ומתמיד הייתי משוכנע שהקיבוצים היו יצירה ציונית יש מאין. שאת הניסוי האנושי המיוחד הזה אנחנו התחלנו. ובכן, אני מתנצל על הבורות. אכן, הקיבוצים מיוחדים. אכן, הקיבוצים חשובים ולמרות ביקורות רבות שחלקן מוצדקות, אין ספק שהיתה כאן כוונה ראויה, ביצוע מרשים ומלחמה מרתקת למען חיים אחרים, צודקים יותר וטובים יותר. אבל, אנחנו לא הראשונים.

ולכל מי שיש ספק בדבר, מומלץ להכיר את ההיסטוריון הישראלי הבולט שכותב על קומונות, הלא הוא פרופסור יעקב עובד. בטור הזה אציג בקיצור נמרץ כמה דברים מעניינים שעובד כותב. אני מתייחס לספרו המרשים ועב הכרס "מאתיים שנות קומונה בארצות הברית", שיצא לאור בהוצאת הקיבוץ המאוחד ויד טבנקין.

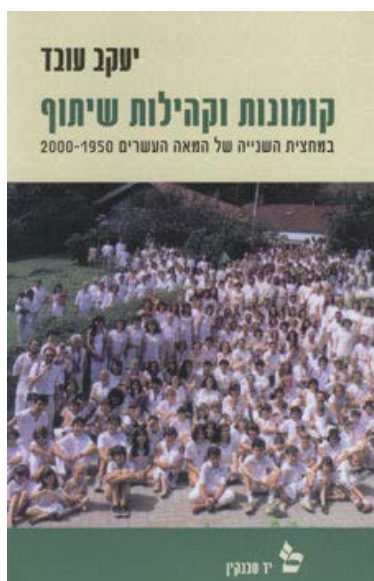
הקיבוץ הוא המושג העברי לקומונה. וככל שמדובר בקומונות, מתברר למרבה הפליאה, כי ארצות הברית, היא ודווקא היא, היתה המדינה שבה פרחו והתקיימו יותר קומונות מבכל מדינה אחרת בעולם. ומה שמעניין הוא שהקומונות האמריקאיות לא נעלמו מן העולם ושחלקן חוות פריחה דווקא בימינו.

למה דווקא שם, בארצות הברית, ערש הקפיטליזם? נשאל. למה במדינה שמקדשת את האינדיבידואליזם ואת ערך הרכוש? ובכן, כן. ואולי דווקא בגלל הסיבות האלה. כדי להבין את זה, אנחנו צריכים לחזור להתחלות הצנועות של ארצות הברית, למושבות הראשונות במה שמכונה "ניו אינגלנד" - אנגליה החדשה. למקומות האלה, שהיו קשים כל כך ליישוב, פראיים, עוינים ואולי סתם זרים וחדשים הגיעו בהתחלה אנשים מסוג מסוים. אנשים שהיה להם אינטרס מיוחד לברוח.

האנשים האלה היו ברובם אנשים שהחזיקו בתפיסות דתיות יוצאות דופן. כאלה, שגרמו לאנשי דת במדינות המוצא שלהם לרדוף אותם, להצר את צעדיהם ואפילו לפגוע בחייהם. כאלה היו למשל ההוטרים, במרכזה של אירופה, וכאלה היו השייקרים באנגליה. האנשים האלה השתייכו לכתות נוצריות פרוטסטנטיות שונות. היו ביניהם כאלה שנודו מפני שהאמינו שלא ראוי לטבול לנצרות תינוקות. מה שצריך, הם חשבו, הוא לחכות עד שהתינוק יגדל, יבין במה דברים אמורים ויחליט בעצמו. והיו כאלה שהחליטו לשמור שבת. כן. נוצרים שומרי שבת. ולאנשים האלה נמאס מרדיפות, נמאס מהצקות ונמאס מנידוי. כשהם שמעו על מקום חדש ופתוח, מקום שיש בו המון שטח פנוי וש אפשר פשוט ללכת בו לאיבוד - הם נדדו.

מלכות ה' במנהטן

רבים מהמתיישבים הראשונים בארצות הברית היו אנשים שנרדפו על רקע דתי, אבל לא כולם היו קומוניסטים, ובשימוש שלנו במושג, הם לא תכננו לחיות חיי קומונה, חיי שיתוף. אבל היו ביניהם כאלה שחשבו על חיי השליחים, תלמידיו של ישו, אלה ניהלו חיי שיתוף לאחר הצליבה.

ואם חיי שיתוף היו טובים לתלמידי ישו, מדוע לא יתאימו לאדם דתי וישר? כך, הגיעו חלק מן האנשים למושבות החדשות באמריקה עם אידיאל מעניין. הם שאפו לייצר חברה אוטופית, חברה לדוגמה. והחברה הזו תממש את האידיאל של מלכות ה' על הארץ. במילים פשוטות יותר, ומבלי להיכנס לתאולוגיה נוצרית, נסתפק ונאמר שהיה כאן רצון אמיתי וכן לייצר מעין התגשמות מקומית של ימי משיח בעולם הזה.

חברה טהורה

יעקב עובד מספר על לא מעט קבוצות. הנה למשל קונרד בייזל. הוא נולד ב-1690 בפאלאטינט שבגרמניה, והיה בן למשפחת אופים ענייה. נון קונפורמיסט קלאסי. התקרב לרוסטיקרויציאנים (אנשי מסדר גרמני מסתורי שטענו שמוצאו במצרים העתיקה), היה פיטיסט, כלומר החזיק בהשקפה שחוויה מיסטית ואמונה אישית שאינה מבוססת על כללי הכנסייה היא המפתח לחיי דת אמיתיים.

האיש הזה נרדף והיגר לאמריקה ובמהלך חייו שם הפך לשומר שבת, ושם הקים את הקומונה אפרתה. אפרתה הוקמה כמעין קהילה נזירית. מבוססת על עבודה קשה של האחים, על התנזרות ממין ועל מדיטציה. אמרנו כבר, האנשים האלה היו בעלי אידיאלים דתיים עמוקים. הם רצו לחיות בטוהר. ואכן, כך נראו החיים בתקופה הראשונה ליסודה של אפרתה.

עבודה. תפילה. תפילה ועבודה. ומוזיקה. פעילות מוזיקלית ענפה. העבודה הקשה ביחד עם הצניעות הרבה וההסתפקות במועט הביאו לפריחה כלכלית, לייצור של עודפי סחורות חקלאיות. אנשי אפרתה העניקו את הסחורות העודפות לנזקקים. בחינם. אבל, לא לעולם.

אל אפרתה הצטרפה קבוצה מיוחדת שקראה לעצמה "האחוה הציונית", אנשי האחוה הזו (בלי קשר לציונות שלנו) הונהגו על ידי האחים אקרלינג, וכשאחד מהאחים אקרלינג נתמנה למעין מנהל, השתנתה השיטה.

בנייני קהילת אפרתה

העבודה אורגנה בצורה טובה יותר. הונהגו

שיטות ייצור מתקדמות יותר, נוצר עושר רב יותר, והנה, את הסחורות שנצברו כבר לא חילקו לנזקקים, אלא מכרו במחירים יפים. אפרתה התעשרה. במשך הזמן הזדקנו בני העדה. לא תמיד הגיעו מספיק מצטרפים חדשים. אחת הסיבות העקריות להידרדרות היתה הפרישות המינית. פשוט לא היה ריבוי טבעי. האנשים התמעטו והלכו, עד שהסוף הגיע בימי מלחמת העצמאות של ארצות הברית.

כנראה היה זה ג'ורג' וושינגטון שביקש מאנשי אפרתה לנהל ביישובם בית חולים צבאי. מאות פצועים שוכנו במגורי האחים שטיפלו בהם במסירות רבה. עד שלבסוף פרצה מגפת טיפוס, בסיומה מתו רבים כולל אנשי הקומונה ומבני הקהילה נשרפו כדי לעצור את המגפה. אפרתה לא התאוששה שוב. הנה, זו דוגמא לקומונה דתית אמריקאית יוצאת דופן.

ד"ר אושי שהם קראוס, פילוסוף של הכלכלה, מלמד קורסים בנושאי כלכלה וצדק חברתי במכללת ספיר ובבית הספר לכלכלה במכללה למנהל. ניתן לפנות אליו במייל ushik42@gmail.com.

בוסל מחצר כנרת היה אומר

חצר כנרת, חוות ההכשרה הראשונה של התנועה הציונית ואחד המקומות בהם נולד רעיון הקבוצה הארץ-ישראלית, עברה בשנים האחרונות תהליך שימור ושחזור. כיום פועל בה צוות הדרכה של חברי קיבוצי המחנכים של קבוצות הבחירה של המחנות העולים. הפעילות החינוכית באתר מפגישה

קהלים רחבים ומגוונים עם רעיונות הציונות-הסוציאליסטית, חיי הקבוצה, החלוציות וההגשמה. בתוך עיסוקנו מצאנו מכתב ששלח יוסף בוסל, מראשוני ומנהיגי קבוצת דגניה, אל חבר שעזב את הקבוצה בשנת 1919. מתוך המכתב, שקטעים ממנו מובאים כאן, משתקפים האתגרים ונקודות החוזק של החיים השיתופיים: אז, היום ובכל זמן.

אני לא בונה את חיי הקבוצה על יסוד המשפחתיות והאינטימיות שבהם/ אתה יודע שאני הפחות אינטימי בינינו/ לי גם ברור- שהאנשים לא יהפכו את ליבם במשך זמן קצר לחייהם בקבוצה/ כדי שהאנשים יחשבו וירגישו תמיד מה שהאדם צריך להרגיש בחיים

של שוויון גמור- בחיים משותפים גמורים- צריך האדם להיוולד בחיים האלה- ובשביל זה צריכים זורות לעבור. לדידי מספיק אם החברים הכירו בשלילה של החיים הרגילים בסביבתנו ובכל העולם, ומתקשרים יחד בשביל להשוות עד כמה שאפשר את כוח יצירתם, או לפחות את זמן עבודתם בכל יום, את תנאי חייהם ואת סכום

הוצאותיהם, את חינוך והטיפול בילדיהם וכו'. צורת החיים הזאת שבאה אולי תחילה רק מתוך הכרה מוסרית מתקדמת, בוראת כבר אחר כך מושגים חדשים בחיים. הרבה דברים של שוויון, שכיום גם המתקדם-החדש לא משיג אותם, ישיגו החברים המנסים לחיות בתוך התנאים החדשים של הקבוצה. [...]

אני אף פעם לא חשבתי שחיי הקבוצה צריכים לטשטש את תכונתו של מי שהוא אלא חשבתי וחושב גם עכשיו- שצריכים להביא לידי הרמוניה את הקולות השונים שיש למקחלת הקבוצה. אין אני יכול לבטל את החלטתי לחיות חיים של שוויון, במובן החומרי והרוחני, במובן ההנאה הרוחנית - ע"י כך שאני בא לידי מסקנה, שקשה הדבר הזה לי ולחברי. ילידי חיי השוק אנחנו, וקשה לנו בפעם אחת לפרוק מעלינו את מושגי החברה הישנה. ומזה מובן מה שאני נשאר בעקשנות בחיי הקבוצה אף כי נחלשו הקשרים הפנימיים ביני ובין החברים הנמצאים עכשיו בדגניה. אני להיפך, חושב את זה לניצחון לרעיונו שאפשר לי לחיות בקבוצה בין החברים האלה ואף פעם לא באנו לידי התנגשות קשה, כפי שמצוי בכל מקום שאנשים זרים נפגשים יחד. [...] ולהיפך, העבודה והחיים המשותפים יוצרים קשרים חדשים אשר לא שיערנום קודם. בכל אופן יוצרים הם יחסים הרבה יותר נקיים מאשר באיזה מקום שהוא.

מה שמעיק עליך בחיים המשותפים יודע אני ברור בלי שתבאר לי. בתוך ליבי אני יודע מה שמעיק על כל אחד ואחד מחברי, ועל זה אני מתגאה. במלחמת החיים הרגילה, נלחמים בעיניים עצומות ובלב אטום, פוגעים זה בזה באופן הכי קשה, ואין יודעים כלל חשוב על כך. אין כלל אפשרות לנפגע להתאונן, ופוגעים בכל המובנים, אף בצרכי החיים הכי הכרחיים.

[...]

אילו דיברנו הייתי אומר לך בקצרה - שוב הביתה! תן לי דין וחשבון בכל פעם, כשנעשה לך קשה בבית, מצא את הדרך לפעולה בתוך הבית שלנו, ואל תחפש תמיד נוחם בבריחה מהבית.

[...] בכל מקום שתהיה תזכור אותנו ואת ניסיונו ליצור חיים חדשים, ובכל אפשרות שתבוא במגע עם אנשים חדשים תנסה שוב לחפש דרך לשוויון וצדק בחיים.

מקווה שחידשתי והעשרתי.

אבשלום בן צבי

לתיאום פעילות בחצר : 04-6709117

אספקלריה

לקט קטעים מובחרים מפרסומים שיתופיים ואחרים בארץ ובחו"ל

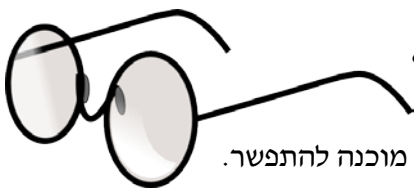
אסף ותרגם: יואל דורקס-קיבוץ פלמ"ח-צובה

תופעות מוזרות ומפתיעות מתחוללות לאחרונה במשרדינו בלאונרדו ובאפעל, כאילו חזרנו כמה עשרות שנים לאחור. אתה משפשף את העיניים וגם את האוזניים, כאשר ביטויים כגון: "מעורבות בחברה הישראלית", "השתתפות במאבקים לצדק חברתי" מתעופפים באוויר הצח של ועידת התק"צ, ורוחו של יצחק ששון זצ"ל בצוותא עם רעיונותיו של יצחק טבנקין מרחפים מעל ראשיהם המלבינים של מרבית הצירים, הטוענים השכם והערב שיש צורך דחוף להחליף את הזקנים בצעירים רעננים.

רק לאחרונה, עם חידוש תנופת הקליטה בחלק מהקיבוצים, התברר, שמושגים "מודרניים" כביכול, כגון "ייעול", "מיקסום רווחים" ו"כלכלת שוק", בניגוד להשערות, אינם מהווים גורם משיכה לגידול דמוגרפי – אלה מצויים בשפע בעולם הרחב – אלא דווקא ערכים קיבוציים כגון שיתוף, ערבות הדדית וחינוך מוקדם הם שמביאים אלינו נקלטים ברמה טובה, שחלקם יוכלו לתגבר בעוד שנים מספר את מאגר נושאי התפקידים המדולדל ברחבי התנועה.

בעוד אני כותב את המילה "תנועה" אני נעצר ומהרהר, אם אכן קיימת עדיין חיה שכזו? אולי אני זקוק להחלפת המשקפיים שלי, ואזי יתרחש אותו תהליך מופלא, כמו אצל סוזאן רייטלינגר שווסטר מקהילת פרנציסקוס שבאוסטריה, שכותבת בחוברת 31 תחת הכותרת "יש לי משקפיים חדשים"...

"...ועוד טרי-פוקליים! כעת אני יכולה, באמצעות זוג אחד ויחיד לראות מקרוב, למרחק ביניים וגם לטווח הרחוק. אני רואה עם משקפיים אלה, שהם כבר 3 שנים באחזקתי, מאד בהיר וגם ברור..."

"אני מביטה לאחור, כלומר מרחוק, על כמעט עשרים וחמש שנות חיי שיתוף ואני מגלה דברים שהיו מטושטשים, או פשוט אחרים. הלהט הגדול שלי לחיים פשוטים נותר בעינו, אך עם הגיל המתקדם וחולשות הגוף הפכתי יותר מוכנה להתפשר.

אני אוהבת מים חמים למקלחת ולחדר האמבטיה, במצב תקין, וגם חימום בחדר. אני לא נוסעת יותר באופניים, כי נפלתי כל פעם מחדש (אני נראית ממש מצחיקה עם הקסדה!). גם יכולתי ליהנות, או לפחות לשאת רעש וקהלים גדולים התרופפה. כאשר אני משתמשת ב"שכבת הביניים" של המשקפיים החדשות, אני מבחינה כיצד התהוו השינויים בהגדרה, כיצד הכרתי בכך שעלי לוותר על משהו – למשל, הצורך להעביר תפקידים לצעירים יותר ולהשלים עם השוני הכרוך בכך; להסכים לחידושים היכן שאני סברתי, שהכל בעצם בסדר גמור. באמצעות "מבט הביניים" הזה הגעתי גם להכרה, שיכול להיות מכאיב למדי כאשר מועמדים שאני נקשרת אליהם מחליטים לעזוב אותנו. האם באשמתנו? במה טעינו? הייתה זה תקופה של ערעור הבטחון העצמי.

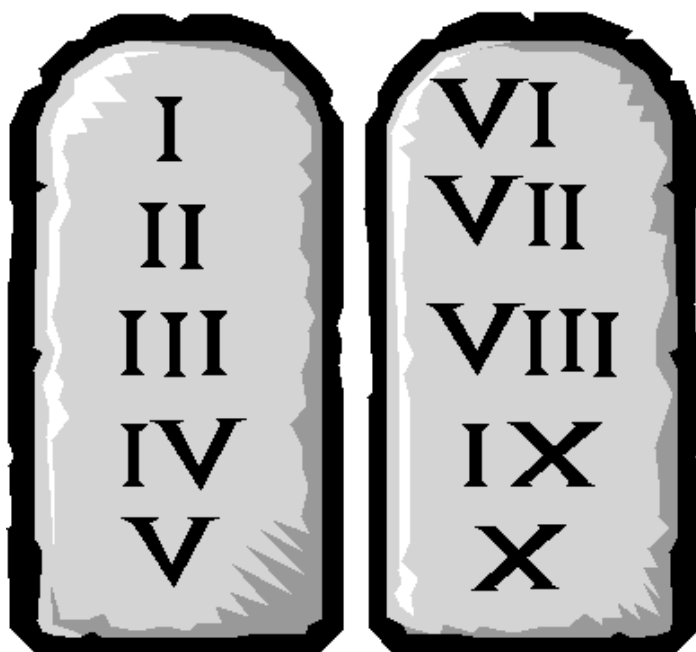
"באמצעות ה"מבט הקרוב" אני יכולה לראות בחדווה שאנו מגיעים בכל זאת להישגים מרובים, אפילו מרובים ביותר, בתור קהילה שיתופית. זה משמח אותי מאד. אני רואה הרבה אנשים בחוג הידידים אצלנו בתפילת הערב ביום ראשון, גם פנים חדשות בקהילה. אני חווה הרבה פיוס, יותר הבנה והרבה מאד אהבה. אני חשה בטוחה בין

אספקלריה

אחיי ואחיותיי, גם לעת זיקנה, גם לעת שינויים. לפעמים אני מאושרת, כשהמשקפיים החדשים מתכחים לאור השמש. והשמש מרבה להאיר. אזי כהות העדשות מחפה על דמעות השמחה שלי."

נשמע מוכר? אני חושש שלא במקרה. כך חשבו ודיברו וגם כתבו אצלנו עד שהמציאות טפחה על פנינו והתברר שאין בטחון לעת שינוי ועוד פחות לעת זיקנה, ויש צורך בהסדרים כספיים וחוקתיים גם לחברי קהילות שיתופיות.

נושא שמעסיק מאמינים במקומות ובנסיבות מגוונים, ואכן קצת קשה להגדרה מדויקת הוא השאלה: איזה הוא / הם עם אדוני? היהדות אינה מוכנה לחלוק את הכבוד (המפוקפק למדי, לעניות דעתי!) הזה עם בני דתות אחרות, נקודה. הנצרות האדוקה תובעת את הזכות לעצמה, לכל היותר מוכנים "לצרף" כמה יהודים מובחרים למשך תקופת חייהם. אבל כאשר מדובר ביום הדין, בו אמורים בני כל העמים והדתות להתייצב בפני הקדוש ברוך הוא לצורך עריכת "המאזן המסכם" – כאן מסתיימת הסובלנות ובני כל אחת מהדתות הגדולות תובעת לעצמה בלעדיות מוחלטת, או לחילופין מתחמקת מתשובה חד משמעית, כותב ברודר פטר לפרס, באותה חוברת תחת הכותרת "עם אדוני בדרך":

"היכן נותרה הדרך? הלא פירוש הדבר "להיות בדרך" הוא בעצם לנדוד עלי אדמות לאורך הזמנים, לפקוח עיניים ולהטות אוזן ללא סכי-עיניים. כיום נדמה שרואים, יותר נכון שומעים,

שאלוהים טעה בדרך, נעמד במקום מרוב פחד ומחפש אחיזה במתכונות חשיבה עתיקות. לאן מובילה העמידה במקום, ההמתנה? היא גוזרת אותנו מן החיים, החיים חולפים לידנו ואיננו מבחינים כמה רחב הפער. אנו תרים אחר תשובות בקרב עיתות שחלפו מזמן ומתפלאים שאיש אינו מבין אותנו יותר – האם זה לא מובן עדיין?...

"אנוכי כחלק מעם אדוני שבדרך, מתורגם לחיים בהווה, לא רק בשפת העכשיו – פירושו של דבר להתייצב במקום שלא הכל מבריק, לא הכל נראה כאילו הוצא מקטלוג, נקי וסטריילי; אלא להשתלב בזרם החיים הפועמים כיום, בבלתי מושלם, בפרוביזורי, בחשוף להיפגעויות, בשפת בני האדם של ימינו.

"וזאת יומרה מספקת מבחינתי, לנו כקהילה "כאן ועכשיו"?"

יש גם דעות אחרות. החבורות של קהילת פרנציסקוס הן פשוט מרתקות, מתובלות בהומור עדין, אך נסתפק הפעם בשני הקטעים הנ"ל.

יאללה בייבי, להשתמע ב"קול" 5, אם ירצה השם...

מי שמאמין

קהילות הצעירים, המורכבות ממשפחות שהחליטו להקים את ביתן בפריפריה, הפכו לגורם משמעותי בקידום היישובים. הם מקימים מיזמים חברתיים וכבר הפכו לפטריאטים נלהבים של ערים שבהן התיישבו. בת שבע משה, שעברה עם משפחתה לעכו: "חשוב לי לומר שאני מרגישה נתרמת לא פחות ממה שאני תורמת"

כרמית ספיר ויץ
מערב 27.02.12

"אל הסקפטיות מבחוץ כבר התרגלתי מזמן. אנשים מרימים גבה, שואלים האם אפשר באמת לחיות ככה, מחפשים את הקאטץ' ובודקים. לאנשים האלה אני פשוט אומר שלא לכולם מתאימים חיים כאלה, אבל ככה אני בוחר לחיות, והאמת שלא הייתי מתחלף עם אף אחד מהם. הסקפטיות מבפנים היא הרבה יותר קשה. אצל כל אדם שמחליט לעזוב או כל תהליך קהילתי שנתקל בקשיים, תמיד עולה השאלה האם זה יחזיק מעמד ולמה בכלל אנחנו צריכים את זה. אבל אז תמיד יבוא אחד החברים ויזכיר את מה שכבר השגנו וכמה זה מדהים ביחס למה שמסביבנו. את זה שחבורת בני אדם באמת יושבת וחושבת על איך לחנך את ילדיה יחד. על זה שאותה חבורה הצליחה להקים פעוטון קואופרטיבי. על זה שהצלחנו בתוך עולם כל כך קפיטליסטי להחליט על קרן לערבות הדדית כדי שנוכל לסייע אחד לשני בימים קשים. על העשייה החברתית והיוזמות החדשות שלא מפסיקות לצוץ. אחרי שנזכרים בכל זה, קשה מאוד להישאר סקפטיים. אנחנו לא מחכים לראות אם הניסוי יצליח. אנחנו כבר לא בניסוי" (אליק אלמוג (32), ממקימי קהילת קמה בנגב).

קהילת קמה בנגב

קהילת "קמה" בנגב מורכבת מ-35 חברים וחברות בגילי 26-34. חברה רואים בנגב ובעיר באר שבע מקום שבו יבנו את חייהם. חיי הקהילה באים לידי ביטוי בתרבות קהילתית משותפת סביב עולם התרבות היהודי-ישראלי, עם קבלות שבת וארוחות שבת, למידה בחברותא והתכנסויות סדירות. הכול למען מטרה אחת: עיצוב דרך משותפת. הם מתגוררים בשכונות והמפגש ביניהם יום-יומי. כשליש מהחברים הגיעו ממרכז הארץ ומצפון לבאר שבע כגרעין נח"ל של תנועת הנוער העובד והלומד בשנת 2000, אבל כיום החבורה אינה מקושרת לשום תנועה ופועלת לשינוי חברתי, צמצום פערים ויצירת חברה סולידרית.

מאחורי המילים היפות יש גם מעשים. העמותה מפעילה כיום מספר פרויקטים. "קפה רינגלבלום" למשל מספק הכשרה מקצועית ומענה טיפולי לנוער בסיכון; החממה הקהילתית מלווה ומסייעת בהקמת קהילות נוספות; המרכז לקיימות שכונתית עוסק בפיתוח קהילה דרך תרבות, כלכלה מקומית ועשייה סביבתית; וה"פעוטבע" הוא פעוטון אקולוגי המופעל בקואופרטיב של הורים. בקהילת קמה ניתן למצוא את מי שהייתה בורג מכריע במאבק העובדות הסוציאליות בשנה החולפת, ענבל שלוסברג, את מנהל מחלקת הפיתוח של המכון למורשת בך-גוריון, יואב שמוחי, ויזמים חברתיים נוספים.

"אי שם, באמצע שנות ה-20 שלי, הבנתי שהחלום הוא כבר לא להיות עורך דין כמו שחשבתי בגיל 15, אלא להיות בחברה סולידרית וצודקת, והרצון שלי הוא לפעול למען זה", אומר אליק אלמוג מהקהילה. "מתור ההיכרות עם עולם העשייה החברתית הבנתי שאני לא מעוניין רק לעבוד בארגון לשינוי חברתי. אני מעוניין להיות אורח חיים שונה, אורח חיים קהילתי שמשלב את העשייה החברתית בתוך כל המרכיבים של החיים".

שני דברים מניעים את אלמוג (32), נשוי ואב לתינוק בן ארבעה חודשים: האחד הוא שוויון ערך האדם, והשני - להיות ביחד, ולא רק במרחב הפייסבוקי. "אני פועל מתוך תפיסה שכולנו בני אדם וכולנו שווים זה לזה בלי קשר למה המוצא שלי, כמה שנות לימוד וכמה כסף יש לי או להוריי בחשבון הבנק. לשם אני חותר וזה העדר המוביל של חיי. לצד זה נמצא הערך של היחד. ברור לי ולחבריי ששינוי חברתי עושים ביחד, כי ביחד באמת אפשר לשנות".

המגוון: חילונים ודתיים

הקהילות המוזכרות בכתבה הן דוגמאות אחדות מתוך עשרות קהילות חברתיות שפזורות ברחבי הארץ. בזמן שרובנו מסתפקים בלחיצת "לייק" או מתלוננים על מחיר ה"פסק זמן", למעלה מ-7,000 איש כבר הצטרפו לקהילות שח"ף, שותפות חברתית פעילה. בשנה הקרובה צפויות להצטרף 17 קהילות חדשות אל המאה שכבר קיימות. רווקים, זוגות צעירים ומשפחות שהחליטו להיות אנשי מעשה, ולא מסתפקים בקיטורים, עוברים לחיות את חייהם הבוגרים בשכונות מצוקה או באזורים מוחלשים ברחבי הארץ, ואפשר למצוא ביניהם קיבוצניקים ועירוניים, חילונים לצד דתיים, ותיקים ועולים חדשים, דרוזים, בדווים וקהילות ערביות.

ד"ר חיה ג'משי, מנכ"לית קרן שח"ף, מסבירה: "המצטרפים לקהילות הם הפנים החדשות של הציונות. מדובר בצעירים איכותיים, שאחרי הצבא עדיין בוערת בהם רוח הנתנה והם רוצים לצמצם פערים חברתיים וחינוכיים במדינה. זה תהליך מדהים, שהדיו כבר נשמעים כיום ברדיוס הקרוב, והתוצאות מדברות בעד עצמן בכל עיר ובכל שכונה שבהן פועלת קהילה. עם הזמן כל חלקי הפאזל האלו יצטרפו לתמונה הגדולה, ותושג גם המטרה של חיזוק החברה הישראלית. ברור שאם בשכונה בעייתית תומכים ומסייעים לעניים שהופכים למשל לקצינים מצליחים, או מעודדים אותם ללימודים אקדמיים, ומנגד מצמצמים את מספר בני הנוער שמסתובב ברחובות, לתוצאות האלו יהיו השלכות חיוביות יוצאות דופן על החברה הישראלית בכלל".

הציבור, בניגוד למצופה, אינו אדיש. מסקר שבוצע לאחרונה על ידי חברת גיאוקרטוגרפיה, עולה כי 83 אחוז מהציבור סבורים שפעילות הקהילות בפריפריה חשובה מאוד בזכות הסיוע שלהן לשכבות החלשות והתרומה לצמצום פערים בחברה הישראלית. יותר מ-80 אחוז מהנשאלים השיבו כי התופעה ראויה לתמיכה הן מצד הרשויות המקומיות והן מצד הממשלה.

חיפה

ליאור פרי - 21.02.12

דיירים תשושי נפש יעודדו להיות עצמאים

מודל חדשני של בית אבות מודרני, שזכה לשם "קהילה צומחת", עושה עלייה לישראל. לראשונה בארץ ייפתחו בקרוב שתי מחלקות על-פי מודל זה בבית אברהם - בית האבות של העדה הספרדית בעיר, הממוקם בשכונת נווה-שאנן. מנכ"ל בית האבות ירון רז ביקר לפני כשנה בארה"ב ונחשף למודל, שבמסגרתו הוסרו כל סימני המוסדות מבית ההורים. כבר לא מדברים על בית אבות, אלא על יחידה משפחתית. דיירי המקום והצוות מקיימים קהילה שיתופית שבה לכל החברים יש זכות שווה להשפיע.

בית בנוי מארבע אשכולות. כל אשכול הוא יחידה עצמאית ובו כעשרה דיירים המתגוררים בחדרים שנפתחים לסלון הבית, שבו ממוקם מטבח הפתוח לטובת הדיירים במשך כל שעות היממה, ממש כמו בבית רגיל. אין שעות ארוחה ואין סדר יום המוכתב על-ידי ההנהלה.

יז טבנקין
סמינר אפעל
רחת אפעל
52960 ישראל

fip

<http://www.communa.org.il>

הוצאת "קול" בעברית היא בסיוע עמותת צל התמר ע.ה.